

ŽENA MNOHA TVÁŘÍ

Osud a tvorba francouzské umělkyně **DORY MAAR** jsou odrazem vývoje minulého století. Její práce byla *provokativní a politicky radikální* a kromě mnoha fotografií a surrealistů inspirovala také tvorbu Pabla Picassa. *Aktuální retrospektiva v londýnské TATE MODERN* ukazuje její dlouhou kariéru v kontextu současníků.

TEXT **LUCIE DRDOVÁ** / FOTO **ARCHIV**

Dora Maar: Liberty, 1936

Malířka a také reklamní, módní a dokumentární fotografka Dora Maar byla velmi plodnou umělkyní. Během její aktivní kariéry, jež trvala více než šedesát let, však byla její práce spíše přehlížena. Do dějin umění vstoupila ve dvacátých letech nejdříve jako inspirativní múza, modelka a také jako dokumentaristka děl svých mužských protějšků. Dodnes je ve spojitosti s jejím jménem nejčastěji skloňována série plačících žen Pabla Picassa, kterým propůjčila svoji tvář.

PROTI VŠEM

V polovině třicátých let, kdy se s umělcem poznali a stali se partnery, byla Maar již uznávanou avantgardní umělkyní. Nejdříve vystudovala malbu a užité umění na progresivních pařížských školách a poté se přiklonila ke studiu fotografie. Její provokativní fotomontáže vyjadřující myšlenky tehdejšího surrealistického hnutí, se staly ikonickými. V tomto období byla politicky aktivní v levicově orientovaných skupinách umělců a tehdejších intelektuálních kruzích, což bylo v té době u žen nevídané a radikální. Její postoje ilustrovaly složité období předválečné Evropy. Maar se vydala do ulic evropských metropolí, například do Barcelony, Londýna nebo Paříže, kde zaznamenávala

každodenní realitu a sociální podmínky pod tíhou hospodářské krize.

Maar se stala součástí generace žen, které si „dovolily“ být nekonvenční a jednoznačně provokativní. Byla „moderní ženou“ nejen proto, že založila vlastní studio a pracovala v oblasti reklamní a módní fotografie, ale především proto, že ve své tvorbě byla až neobyčejně odvážná. Její experimentální fotomontáže a koláže, kdy umělkyně pracovala se dvěma negativy, které se částečně překrývaly, byly důkazem inovativního přístupu ke konstrukci obrazu. Jednalo se o fantaskní kompozice, které refletovaly nahodilé kombinace a vize vycházející z nevědomí. Zároveň pracovala s delikátními tématy, jako jsou ženská nahota a erotika. Proto se stala legitimní součástí surrealistické vize, neboť překračovala řadu myslitelných pravidel.

VÁLKY A MÍR

S Picassem se vzájemně silně ovlivnili. Jejich vztah, který se odehrával v turbulentních válečných letech, trval osm roků. Maar byla na vrcholu své kariéry a podněcovala svého partnera v politickém uvědomění. Není tedy žádným překvapením, že dokumentovala jeho nejangažovanější dílo Guernica z roku 1937. Picasso

naopak svoji ženu podporoval v návratu k malbě, kterou opustila hned v raných začátcích kariéry. Každopádně se vzájemně pustili také do techniky kombinující fotografii a grafiku, což vyjadřovalo obě partnerské polohy.

Po válce zažívala Maar velice náročné osobní období. Nejen, že se rozešla s Picassem, mnoho jejích přátel navíc odešlo do exilu. Všechny tyto tragické události se propsaly do autorčiny tvorby. Nadcházející dvě desetiletí se nesla ve znamení návratu k malbě, a to především k abstraktní krajinomalbě. Maar se přesunula primárně do jižní Francie a i tato poloha byla ve své době pozitivně reflektována. V dalších letech se opakovaně navracela k fotografii, i když převážně k fotogramům, a experimentovala v tmavé komoře. Současně se věnovala literární a lyrické tvorbě a filozofii.

Jen těžko si představit lidský život, navíc ženský, který byl a je hodný následování ve své nekompromisnosti. Dora Maar je důkazem, že člověk musí opustit zažité pořádky, pokud chce, aby jeho práce byla autentická a – především v umělecké tvorbě – pravdivá. Londýnská výstava, která umělkyni tvorbu představuje až do března příštího roku na poli více než dvou set děl, je svědectvím neuvěřitelné životní síly a odvahy. ●

Dora Maar: Bez názvu, 1934

Dora Maar: Konverzace, 1937

